

Plandocumentatie Studentenhuisvesting

Plan Documentation Housing the Student

Dick van Gameren, Paul Kuitenbrouwer, Harald Mooij & Annenies Kraaij

Met bijdragen van/With contributions by:

Sergio Martín Blas, Piet Vollaard & Jurjen Zeinstra

Tekeningen/Drawings:

Cederick Ingen-Housz, Guido Greijdanus & Carlyn Simoen

84

Inleiding Introduction

86

St John's College, Cambridge (UK), van/from 1511 – diverse bouwers en architecten/
multiple contractors and architects

92

Residencia de Estudiantes, Madrid (E), 1913-1923 – Antonio Flórez Urdapilleta
(1913-1915) en/and Francisco Javier de Luque (1915-1923)

100

Collège néerlandais, Parijs Paris (F), 1928-1938 – Willem Marinus Dudok

108

Samuel F.B. Morse and Ezra Stiles Colleges, New Haven (US), 1958-1962 –
Eero Saarinen

116

Patiostudentenwoningen/Patio Student Housing, Enschede (NL), 1964-1965 –
Herman Haan

124

Cripps Building, Cambridge (UK), 1962-1967 – Philip Powell en/and Hidalgo Moya

132

Maison de l'Iran, Parijs Paris (F), 1961-1969 – Claude Parent, André Bloc, Moshen
Foroughi en/and Heydar Ghiaï-Chamlou

140

Hoogeveldt, Nijmegen (NL), 1967-1970 – Piet Tauber

148

Svartlamoen, Trondheim (N), 2003-2005 – Geir Brendeland en/and Olav Kristoffersen

156

Anna van Bueren Toren, Den Haag The Hague (NL), 2010-2013 – Wiel Arets

Student Housing

The plan documentation for this tenth edition of *DASH* includes ten examples of student housing projects that have actually been built. Spread across Europe and North America, the projects give a panoramic overview of models for student housing that have been developed over the past 500 years. The architecture of the student dwelling has a rich and dynamic history, and the selection shows a number of projects that illustrate the most important traditions and innovations.

St John's College in Cambridge exemplifies the *college*, developed in the Middle Ages: a collective residential building for teachers and students. The residents share a set of communal facilities, the most important of which are the dining room, library and chapel. This type of construction is known from the old British university cities, but can also be found on the continent. In the 500 years since its founding, St John's College has been expanded again and again; it demonstrates how the residential units in the college have developed over the course of time.

The Residencia de Estudiantes in Madrid exemplifies the student house of the twentieth-century: a rationally designed accommodation building with a linear repetition of identical rooms, without any extensive collective programme. The first Dutch example of housing built specifically for students is the Collège néerlandais in Paris. The design harkens back to the past: with its courtyard shape and community facilities, the building follows the college model rather literally.

The explosive growth of universities in Europe and North America after the Second World War led to many student housing projects, and several special experiments can be found in this abundance. In the patio student residences on the first Dutch campus in Twente, units are clustered around collective patios, forming a unique 'mat-building' in terms of landscape. In the Maison d'Iran in Paris, the expression of the construction is the crucial starting point. Box-shaped volumes that contain the simple main design of corridors with repeating units are hung on colossal and visible steel portals. The space that remains under and between the volumes is used for collective functions.

Interesting experiments have also taken place in traditional university towns, where distinctly modernist architecture has been embedded in the historical buildings. The Cripps Building, an extension of St John's College in Cambridge, and the Morse and Stiles Colleges for Yale University in New Haven are virtuoso examples of this. Meandering and curved volumes, built up of rooms that are clustered around portico stairwells, attempt to fit into the existing spatial structures.

Much like in the regular housing industry, the large-scale approach dominated over the smaller-scale, individual approach to student housing in the 1970s. The large student housing complex called Hoogveldt, in Nijmegen, is a typical example of the large and often anonymous complexes that arose in the Dutch university towns, in which repeating clusters of student rooms shared a communal bathroom and kitchen with dining area.

From the new boom in student housing projects that were built during the last two decades, two examples have been chosen that show the new forms of housing. The Svartlamoen project in Trondheim introduces a striking informality in a small residential building for students and young people. The collective housing programme dominates, and the student rooms have been minimized almost to the point of being closets in a large communal space. A greater contrast between this building and the Anna van Bueren Toren in The Hague is almost unthinkable. In a single building, this latter example

in the plan documentation combines the classrooms of Leiden University's bachelor-degree programme with the residences of the students who study there. In terms of appearance, the building fits into the anonymous office and apartment complexes that surround it, and only reveals its special function after being entered.

To make the plans transparent and comparable, the projects have been redrawn in a uniform drawing style. First, the urban-planning design of the project has been drawn in a broader context. In a more detailed site plan of the ground level, the connection between the living space, the collective indoor and outdoor spaces, and the public space has been visualized (in the typical way that *DASH* does this). For each plan, the most characteristic floors have been drawn in their entirety, with one or more cross sections. The exception here is St John's College, for which only the complex of courtyards at ground level has been drawn.

The drawings are based on archival and published material taken from the time when the project was built. For St John's College, the drawings were based on the drawings in the *Inventory of the Historical Monuments in the City of Cambridge*, published by the Royal Commission on the Historical Monuments of England.

For the majority of these projects, new *DASH* photo reportages have been created. For the Collège néerlandais, which is currently being renovated, we used photographs that were taken several years before the start of the renovation. The project in Trondheim is illustrated using photographs provided by the architect.

Studentenhuisvesting

In de plandocumentatie van deze tiende uitgave van *DASH* zijn tien voorbeelden van gerealiseerde studentenhuisvesting opgenomen. Verspreid over Europa en Noord-Amerika geven de projecten een panoramisch overzicht van modellen voor studentenwoningen die de afgelopen 500 jaar zijn ontwikkeld. De architectuur van de studentenwoning kent een rijke en geschakeerde geschiedenis. De selectie laat een aantal projecten zijn die de belangrijkste tradities en vernieuwingen illustreert.

St John's College in Cambridge staat model voor het in de middeleeuwen ontwikkelde *college*, een collectief woongebouw voor docenten en studenten. De bewoners delen een reeks gemeenschappelijke voorzieningen waarvan eetzaal, bibliotheek en kapel de belangrijkste zijn. De bouwvorm is bekend uit de oude Britse universiteitssteden, maar vinden we ook op het continent. St John's College is in de 500 jaar sinds zijn oprichting keer op keer uitgebreid; het demonstreert hoe de wooneenheden in het college zich in de loop der tijd ontwikkelden.

De Residencia de Estudiantes in Madrid echter kan model staan voor het twintigste-eeuwse studentenhuis: een rationeel opgezet logiesgebouw met een lineaire herhaling van identieke kamers, zonder uitgebreid collectief programma. Het eerste Nederlandse voorbeeld van speciaal voor studenten gebouwde huisvesting is het Collège néerlandais in Parijs. Het ontwerp grijpt terug op het verleden: het gebouw volgt met zijn hofvorm en gemeenschappelijke voorzieningen vrij letterlijk het collegemodel.

De explosieve groei van universiteiten in Europa en Noord-Amerika na de Tweede Wereldoorlog leidt tot een grote hoeveelheid projecten voor studentenhuisvesting. In deze veelheid is een aantal bijzondere experimenten te vinden. De patio-studentenwoningen op de eerste Nederlandse campus in Twente clustert eenheden rondom collectieve patio's tot een uniek landschappelijk *mat-building*. In het Maison d' Iran in Parijs is de expressie van de constructie het allesbepalende uitgangspunt. Doosvormige volumes met daarin een eenvoudige hoofdopzet van gangen met repeterende eenheden zijn opgehangen aan kolossale en zichtbare staalportalen. De ruimte die onder en tussen de volumes overblijft, wordt gebruikt voor collectieve functies.

Interessante experimenten vonden ook plaats in traditionele universiteitssteden waar uitgesproken modernistische architectuur werd ingebed in de historische bebouwing. The Cripps Building, een uitbreiding van St John's College in Cambridge en de Morse en Stiles Colleges voor Yale University in New Haven zijn hier virtueuze voorbeelden van. Meanderende en gekromde volumes, opgebouwd uit rond trapportieken geclusterde kamers, proberen zich in te passen in de bestaande ruimtelijke structuren.

Net als in de reguliere woningbouw won de kleinschaligheid het van een meer kleinschalige en individuele benadering bij de van studentenwoningen in de jaren 1970. Het grote complex studentenwoningen Hoogevelde in Nijmegen is een typisch voorbeeld van de toen in de Nederlandse universiteitssteden verrijzende, grote en vaak anonieme complexen waarin repeterende clusters van studentenkamers sanitair en een keuken met eetruimte met elkaar delen.

Uit de nieuwe hausse aan studentenhuisvestings-

projecten van de laatste twee decennia zijn twee voorbeelden gekozen die nieuwe vormen van huisvesting laten zien. Het project Svartlamoen in Trondheim introduceert een opvallende informaliteit binnen een kleinschalig woongebouw voor studenten en jongeren. Het collectieve woonprogramma domineert, de studentenkamers zijn geminimaliseerd tot welhaast bergkasten in een grote gemeenschappelijk ruimte. Een groter contrast tussen dit gebouw en de Anna van Bueren Toren in Den Haag is bijna ondenkbaar. Dit laatste voorbeeld in de plandocumentatie combineert in één gebouw de onderwijsruimten van een bacheloropleiding van de Leidse Universiteit met de huisvesting van de studenten die er worden opgeleid. Het gebouw voegt zich uiterlijk naadloos tussen de omringende anonieme kantoor- en appartementcomplexen, en geeft pas bij betreding zijn bijzondere bestemming prijs.

Om de plannen inzichtelijk en vergelijkbaar te maken, zijn de projecten opnieuw getekend in een uniforme tekenstijl. Allereerst is de stedenbouwkundige opzet van het project getekend in een wijdere context. In een meer gedetailleerde situatietekening van het maaiveld wordt op de voor *DASH* gebruikelijke wijze de verbinding tussen woonruimte, collectieve binnen- en buitenruimte en het openbare gebied in beeld gebracht. Voor elk plan zijn de meest karakteristieke bouwlagen, met een of meerdere doorsneden volledig getekend, met uitzondering van St John's College waarvoor alleen het complex van hoven op maaiveldniveau is uitgetekend.

De tekeningen zijn gebaseerd op archief- en publicatiemateriaal uit de bouwtijd van het betreffende project. Voor St John's College is uitgegaan van de tekeningen in de *Inventory of the Historical Monuments in the City of Cambridge*, van de Royal Commission on the historical Monuments of England.

Voor het merendeel van de projecten zijn nieuwe *DASH*-fotoreportages gemaakt. Voor het Collège néerlandais dat momenteel gerenoveerd wordt, zijn foto's gebruikt, die enkele jaren voor de start van de renovatie zijn gemaakt. Het project in Trondheim wordt geïllustreerd met foto's, die de architect beschikbaar stelde.